

CD KLASSIEK

Pianoconcerten
Saint-Saëns

De jongste jaren was de belangstelling voor de Franse componist Saint-Saëns veeleer matig. Zijn orgelsymfonie of wat ander orkestwerk, dat kon nog op wat belangstelling rekenen. Maar vandaag klaart de lucht voor hem op en herleeft zijn kamermuziek, de knappe pianoconcerto's en cellosonates op kop.

Zeker deze opname met Brigitte Engerer aan het klavier verdient een ster. Tijdens de negentiende eeuw werden veel dergelijke concerto's geschreven, echter vooral in Duitsland (denken we maar de successen van Beethoven en Brahms). In het Franse repertoire is het vrijwel uitsluitend Saint-Saëns die zich waagde aan de moeilijke combinatie van piano solo met orkest. Zijn pianoconcerten waren heuse symfonische concerten waarvan de delen logisch en muzikaal met elkaar verbonden blijken en waarin solist en orkest actief de dialoog aangaan.

Saint-Saëns wijkt evenwel ook af van wat zijn Duitse collega's deden, als hij dat nodig vindt. Het tweede pianoconcert toont dat goed aan. Dat er drie delen zijn, is niet meer dan gewoon. Maar meestal gaan ze bij de Duitsers van een matig snel eerste deel over een lyrisch en traag middendeel naar een snel einddeel. De Franse componist houdt zich niet aan dit schema, maar steekt er veel vaart en dynamiek in. Zijn concerto evolueert van rustig over snel naar presto. Hij laat bovendien ook eerst de pianist solo zichzelf even voorstellen in plaats van te starten met alle partijen van het orkest. Kortom, hij stelt zich vrij op tegenover zijn voorbeelden.

Het vijfde pianoconcert is dan weer een schoolvoorbeeld van een prachtige harmonie die orkest en solist tot stand kunnen brengen. Daar is het samenspel volkomen en komt de dialoog heel natuurlijk over, en niet als een bitse strijd om de aandacht van het publiek. Daar is de prachtige vertolking van Brigitte Engerer voor een groot deel verantwoordelijk voor. En dirigente Andrea Quinn laat zich met haar muzikanten van Ensemble orchestral in deze tweespraak met de solist evenmin in de hoek drummen. Kortom, dit is een overtuigende, elegante en sterke vertolking van concerten die veel minder bekend zijn dan de veelgespelde pianoconcerten van Brahms of van de even vaak bejubelde werken van Tsjajkovski. Maar van een wonderkind als Saint-Saëns mochten we dat eigenlijk ook wel verwachten. (JC)

Camille Saint-Saëns, Concertos pour piano no. 2 et 5 door Brigitte Engerer (piano), met het Ensemble orchestral de Paris onder de leiding van Andrea Quinn, Mirare (distributie harmonia mundi), MIR 079, 21,25 euro.

BOEK NON-FICTIE

Definitieve biografie Anne Frank
Carol Ann Lee

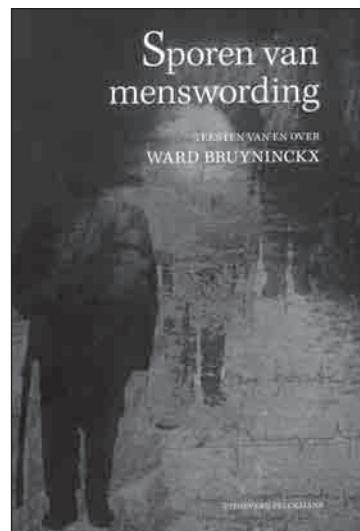
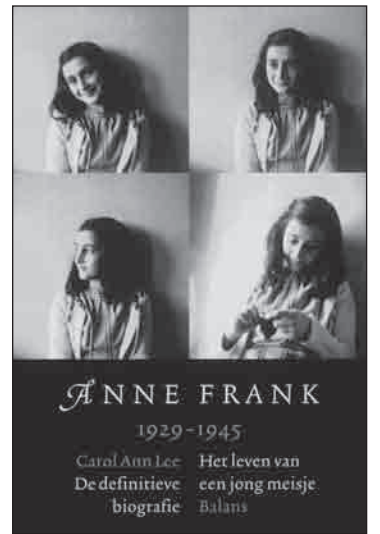
Nog is niet alles over het leven van Anne Frank verteld, het 'Achterhuismeisje'. Of toch? Want deze nieuwe biografie noemt zich „de definitieve”. Dit zou dus echt de meest volledige moeten zijn. En het Anne Frank Fonds in Bazel gaf er zijn zegen aan.

Schrijfster Carol Ann Lee is met *Anne Frank. Het leven van een jong meisje* niet aan haar proefstuk toe. Ze verrichtte ruim tien jaar onderzoek naar de familie en de jodenvervolgning tijdens de Tweede Wereldoorlog, „gedreven door een levenslange belangstelling voor Anne Frank”, zoals ze zelf aangeeft. Ze schreef ook de biografie van Annes vader Otto en verzamelde heel wat nieuwe informatie, onder meer door lange gesprekken met overlevende familieleden.

Wie meende dat diepgravende informatie enkel een gortdroog boek kon opleveren, heeft het mis. Het boek pakt de lezer vanaf de eerste bladzijde. Daarin kondigt de Britse luitenant Derrick Sington in het werkkamp Bergen-Belzen de bevrijding aan, drie weken nadat Margot en Anne er bezweken aan tyfus. In plaats van vreugdekreten te horen, wordt hij aangestaard door holle ogen, die niets meer in zich schijnen op te nemen. Hoe dan ook, voor Anne en Margot is het te laat.

De lezer moet niet bijzonder veel achtergrondkennis over Wereldoorlog II hebben om dit boek, dat bijna leest als een roman, aan te kunnen. Via de familiechroniek steek je, integendeel, spontaan veel op over de opgang van het nazisme en de concentratiekampen. (LW)

Carol Ann Lee, Anne Frank (1929-1945). Het leven van een jong meisje, Balans, Amsterdam, 2009, 335 blz., 19,95 euro, ISBN 978 94 600 3012 3.

BOEK SPIRITUALITEIT

Verzamelde teksten
Ward Bruyninckx

Vrienden van de vorig jaar overleden Antwerpse priester Ward Bruyninckx verzamelden teksten van diens hand en gaven de bundel als huldeboek uit. Bruyninckx genoot in de jaren 1960-1970 in heel Vlaanderen bekendheid als nationaal proost van de Chiro. Mede door hem groeide deze parochiale jeugdbeweging uit tot de grootste van het land. Op dat keerpunt voor Kerk en cultuur slaagde Bruyninckx erin democratisering en moderniteit te rijmen met een actuele geloofsverkondiging, mede door de vele bezinningsteksten die hij toen schreef en die ruim verspreiding vonden. Later in zijn leven was hij in het bisdom Antwerpen verantwoordelijk voor de opleiding van leken en het catechumenaat.

Het boek vertelt ook over de levensloop van deze priester. Theoloog Eddy Van Waelderden duidt Bruyninckx' spirituele nalatenschap. Alhoewel

deze zelf geen professioneel theoloog was, is zijn werk immers treffend om de spirituele overgang van de jaren tussen 1960 en 1980 te vatten. Als er één woord typerend was voor de theologie van Bruyninckx dan is het wel 'menswording'. Jezus stond centraal in zijn denken. Hij was het die God en mens samenhiel en voor ons een weg openlegde. „Van de mens houden is God dienen”, schreef hij. Hij las daarbij het evangelie met de bril van het gewone leven. Of de in zeer toegankelijke taal gestelde teksten de tand des tijds doorstaan, moet de lezer zelf oordelen. (EDS)

Sporen van menswording. Teksten van en over Ward Bruyninckx, Pelckmans, Kapellen, 2009, 196 blz., 18,50 euro, ISBN 978 90 289 5290 4.

CD JAZZ

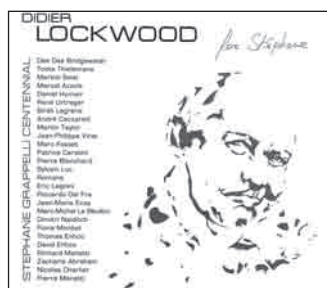
Eerbetoon
Stéphane Grapelli

Een heel eigen genre is de muziek van de Franse jazzviolinist Stéphane Grapelli (1908-1997). Een man die zowel een medestander was van Django Reinhardt, een van de allergrootste gitaristen, als op de planken stond met een Ravi Shankar of een Yehudi Menuhin. Kortom, een klasbak en een onontwikkelaar icoon voor jonge Franse muzikanten, zeker als die een boontje hebben voor jazz. En dat is duidelijk het geval bij de uit Calais afkomstige Didier Lockwood, inmiddels ook al de vijftigste voorbij.

Lockwood genoot een klassieke vioolopleiding en werd gelauwerd met de *Premier prix du conservatoire national*. Uiteindelijk kwam hij terecht bij de jazz. Stéphane Grapelli ontdekte hem in de big band van Michel Colombier en nodigde Lockwood, die hij „*mon petit fils*” (mijn zoon) noemde, daarna vaak uit om met hem op te treden. Hij schreef ook een 'Bossa pour Didier', een mooi nummer voor zijn 'troonopvolger'.

Geen wonder dus dat Didier Lockwood met *For Stéphane* een ontroerende hommage aan Stéphane Grapelli maakte. Het wordt nu wel heel duidelijk dat Grapelli mocht rekenen op de vriendschap van velen in de wereld van de jazz, als men de lijst ziet van al die grote musici die meedoen aan het feest. Want een feest is het geworden, niet alleen door de vele knappe nummers van een Cole Porter of Gershwin, van pianist Fats Waller tot de legendarische 'duivelskunstenaar' Paganini. Wanneer topmuzikanten als Toots Thielemans of Martial Solal meedoen, is het altijd feest. Een prachtig initiatief! (JC)

For Stéphane, door Didier Lockwood en vele anderen, AMES 5011 (distributie harmonia mundi), 21,25 euro.

BOEK RELIGIE

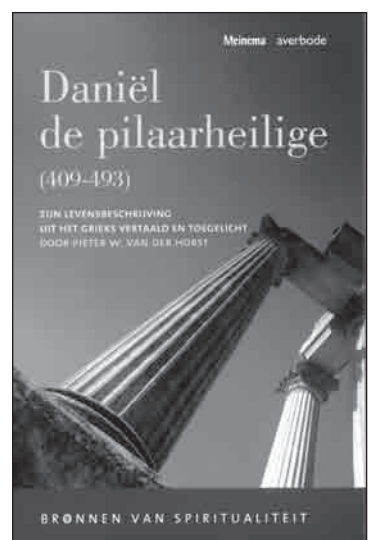
Pilaarzitters
Pieter Van der Horst

Het christendom mocht vele vreemde vogels tellen onder haar aanhangers, maar de allervreemdste waren ongetwijfeld de pilaarheiligen. De meest bekende was Simeon (412-459) die ongeveer veertig jaar lang ergens in het noordwesten van Syrië op een achttien meter hoge zuil zat. Hij bad en vastte er, om letterlijk weg van de wereld en dichter bij God te zijn. Vandaag zou een dergelijk persoon wegens zijn gedrag wellicht in een psychiatrische instelling worden opgesloten, al was het maar om hem tegen zichzelf te beschermen, maar eertijds was een pilaarheilige voor christengelovigen een echt idool. Al die tijd was de pilaar immers omringd door aanhangers en werd de heilige man bezocht door machtigen die van diens heilige wijsheid wilden proeven.

Simeon kreeg navolging. De belangrijkste volgeling was een zekere monnik Daniël (409-493), die net zoals Simeon uit Syrië kwam en in Constantinopel 33 jaar lang op drie zuilen stond. Daniël werd zeer oud, en alleen dat al is onbegrijpelijk. De uitgeverij van Averbode presenteert de *vita*, de levensbeschrijving van deze heilige. Om twee redenen is deze figuur belangrijk. Zijn levensloop verschaft ons inzicht in de spiritualiteit van het Syrische monnikenwezen, dat sterk was gericht op boetedoening. (Er zou eens onderzocht moeten worden of er een invloed was van de Indiase heilige mannen, die op spijkerbedden liggen en ook onmenselijk zwaar vasten.) Maar de pilaarheilige Daniël zocht niet zomaar een zuil uit in Constantinopel, de hoofdstad van het Byzantijnse rijk. Hij wilde onrechtstreeks ook een politieke invloed laten gelden. De keizers kwamen de oude asceet om raad vragen.

Het meest beklijvende uit dit oude levensverhaal is de histerie die deze religieuze figuur bij zijn land- en tijdgenoten opwekte. „Wij zijn bereid met u te leven en te sterven”, riepen dolgedraaide volgelingen. Het doet ons wat denken aan de beelden van zichzelf geselende sjieten uit Irak of Iran die vandaag op het kleine scherm te zien zijn en die hun geestelijke leiders blind volgen en toejuichen. Zou er een verband zijn? Of niet? Niet voor gevoelige zielen. (EDS)

Daniël de pilaarheilige (409-493). Zijn levensbeschrijving uit het Grieks vertaald en toegelicht door Pieter W. van der Horst, Altiora, Averbode, 2009, 112 blz., 22,40 euro, ISBN 978 90 317 2816 9.

Het wekelijkse aanbod boeken, cd's en dvd's in *Kerk+Leven* is ook te raadplegen en te bestellen via het *Mediacenter* op de website www.kerknet.be.